Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

U-jatkokirjelmä: Ehdotus asetukseksi ympäristöarviointien nopeuttamisesta

(U 13/2026 vp – UJ 14/2026 vp)

25.9.2026, ympäristövaliokunta
Erityisasiantuntija Pinja Laitinen
Erityisasiantuntija Aaro Lemetyinen-Silin
Ympäristöministeriö

Käsittelyvaihe ja komission ehdotus

- Komissio antoi asetusehdotuksen osana ympäristöomnibus-pakettia
- Koskee YVA-, SOVA-, lintu-, luonto- ja vesipuitedirektiivin soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden, suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointeja ja niiden tarpeen määrittämistä
- Tavoitteena on komission mukaan yksinkertaistaa ja johdonmukaistaa ympäristöarviointeja ja tuoda oikeusvarmuutta, jotta ympäristöarvioinnit olisivat nopeampia ja parempia.
- Ympäristöarviointien nopeuttamisesta annetusta asetusehdotuksesta annettiin valtioneuvoston U-kirjelmä (U 13/2026 vp) eduskunnalle 12.2.2026.

- Irlanti tavoittelee tämänhetkisen tiedon mukaan neuvoston neuvottelukantaa jo syyskuussa 2026. Kolmikantaneuvottelut alkaisivat aikaisintaan loppusyksystä 2026.
- Tämän U-jatkokirjelmän (UJ 14/2026 vp) tarkoitus on täydentää Suomen kantoja jatkoneuvotteluja varten.

Keskeiset uudet ehdotukset

- Kriittisten raaka-aineiden asetuksesta (CRMA), nettonollateollisuuden asetuksesta (NZIA) ja sirusäädöksestä (Chips Act) ehdotetaan poistettaviksi tiettyjä artikloja ja artiklakohtia
- Asetukseen luettelo, jossa nimettäisiin strategiset sektorit ja kategoriat, joihin sovelletaan nopeuttavaa välineistöä
  - Komission ehdottama välineistö: yleisen edun mukaisuus, hallinnollinen hiljainen hyväksyntä, nopeutettu riitojenratkaisu
  - Luettelo sisältäisi mm. kriittisten raaka-aineiden asetuksen mukaiset strategiset hankkeet, jätedirektiivin mukaisia hankkeita, datakeskukset datakeskusten kiihdytysalueilla (CADA-ehdotus), erinäisiä maanpuolustushankkeita, mahdollisesti viittaukset IAA ja Biotech-ehdotuksiin
- YVA-direktiivin puolustus-/siviilivalmiuspoikkeuksen soveltamisalan laajennus
- Suojeltuja lajeja koskevan ehdotuksen soveltamisalan täsmennys
  - Myös tietyt YVA-direktiivin soveltamisalaan kuulumattomat toistuvat toimenpiteet / hankkeet, esim. metsänhoito
  - Soveltamisalassa lisäksi pesien ja munien tuhoutuminen tai vahingoittuminen
  - Viranomaisen arvioitava lieventämistoimenpiteet
- YVA-direktiiviin ja SOVA-direktiiviin kohdistuvien määräaikaehdotusten muutoksia

Valtioneuvoston kanta 1/2

Valtioneuvoston kanta kokonaisuudessaan U-jatkokirjelmällä UJ 14/2026 vp sekä U-kirjelmällä U 13/2026 vp

- Valtioneuvosto katsoo, että ympäristöarviointien nopeuttamista koskevan asetuksen tulisi lähtökohtaisesti rajautua koskemaan komission alkuperäisen ehdotuksen mukaisesti erityisesti ympäristöarviointeja, eikä lupamenettelyä.
- Valtioneuvosto pitää ympäristöarviointeja ja lupamenettelyjä koskevien eri sektorisäännösten yhdenmukaistamista kannatettavana tavoitteena. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että erilaisia lupamenettelyjä koskeva yhdenmukaistamistyö vaatisi huolellista ja kattavaa kokonaisarviointia, jota todennäköisesti ei olisi mahdollista toteuttaa ehdotuksen neuvotteluvaiheessa. Ympäristöarviointien yhdenmukaistamista eri sektorialoilla voidaan kannattaa.
- Valtioneuvosto kannattaa strategisia sektoreita ja kategorioita koskevan säännöksen soveltamisen selkeyttä edelleen edistäviä muutoksia.
- Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti varauksella uusien strategisten sektoreiden ja kategorioiden nimeämiseen, ja siten riitojenratkaisumenettelyissä kiireellisiksi luokittelemiseen.
- Valtioneuvosto pitää hyvänä, että strategiseksi katsottavia sektoreita ja kategorioita koskevaa kohtaa on selkeytetty nimeämällä ne ehdotuksessa.

Valtioneuvoston kanta 2/2

Valtioneuvoston kanta kokonaisuudessaan U-jatkokirjelmällä UJ 14/2026 vp sekä U-kirjelmällä U 13/2026 vp

- Valtioneuvosto katsoo, että välineistön osalta tulisi pyrkiä sen soveltamisen selkeyteen. Valtioneuvosto pitää ehdotettua välineistöä riittävänä.
- Valtioneuvosto pitää 8 artiklaa lähtökohtaisesti tarpeellisena ja kannatettavana. Artiklan soveltamisalan tulisi olla selkeä ja kattaa Suomen kannalta merkittävät toimialat. Artiklan muotoilussa tulisi pyrkiä siihen, ettei lieventävien toimenpiteiden vaikuttavuudesta synny epäilystä ja, että artiklan soveltamisen toteutettavuuden näkökulmasta lieventäviä toimenpiteitä tulisi voida kansallisesti määrittää myös muiden tilanteiden kuin lupa-asioiden yhteydessä.
- Valtioneuvosto pitäisi hyvänä, ettei SOVA-direktiivin mukaiseen menettelyyn lisättäisi uusia velvoitteita tai määräaikoja.
- YVA-direktiiviin ehdotetut laajennukset puolustusta ja siviilivalmiutta koskevaan poikkeukseen olisivat hyväksyttäviä. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että tulisi kiinnittää huomiota siihen, ettei direktiivin tarkoitus vaarannu.

Kiitos

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 4–10, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment